

Колесніченко А. С.

асистент кафедри економічного аналізу та обліку

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН СУБ'ЄКТІВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ

Сучасні тенденції розвитку світової економіки характеризуються складною організацією, функціональним навантаженням, суперечливим характером та динамічністю елементів державного регулювання діяльності суб'єктів енергоринку. Це обумовлює необхідність використання системи регуляторів, ефективність впливу якої буде визначатися обґрунтованим структуруванням компонентів механізму регулювання та встановленням логіки взаємозв'язків між ними, що актуалізує проблему відсутності системного підходу до формування механізму державного регулювання взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку.

Теоретико-методичні аспекти механізму державного регулювання висвітлені у наукових надбаннях таких вчених-економістів: Бакуменко В. [1], Дідківської Л. [2], Комякова О. [3], Шахмалова Ф. [4] та ін. Деякі теоретичні підходи щодо визначення механізму державного регулювання у різних сферах економіки розкриті у наукових роботах Корецького М. [5], Латиніна М. [6] та ін. Аналіз особливостей державного регулювання ринку електричної енергії та висвітлення питань взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку розглянуто у працях таких вчених-економістів: В. Баранніка [7], С. Єрмілова [8], А. Праховника [9], Б. Слупського [10] та ін. Незважаючи на численний ряд робіт, присвячених теоретичним й методичним підходам до розуміння механізму державного регулювання економічних процесів, у науковій літературі, проблематика якої охоплює питання державного регулювання взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку (далі - ДРВСЕР), має місце вибіркове

дослідження окремих аспектів механізму цього процесу та залишаються невирішеними питання побудови інтегрованого механізму ДРВСЕР.

На основі аналізу наукової літератури, присвяченої вивченню дефініцій поняття «механізм» у дослідженні теоретичних питань державного регулювання економіки, та використання процесного підходу до характеристики цієї категорії було визначено механізм державного регулювання взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку як систему критеріїв, методів, інструментів, факторів, за допомогою яких виконуються взаємопов'язані функції держави, спрямовані на забезпечення ефективного регулювання економічних відносин між суб'єктами енергоринку.

Інтегрований механізм ДРВСЕР базується на гармонізації економічних інтересів держави шляхом забезпечення ефективності функціонування електроенергетичного ринку й інтересів його суб'єктів, враховує специфіку їх роботи. Використання системного підходу до формування механізму державного регулювання дозволяє виділити його складові, що являють сукупність комбінацій методів, критеріїв, інструментів, процедур. Ключовими з них виступають: прийняття рішення про необхідність реалізації державного регулювання, діагностика проблем державного регулювання в контексті взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку, прогнозування показників ДРВСЕР, планування процесу державного регулювання та моніторинг завдань й коригування мети державного регулювання відносин між суб'єктами енергоринку, а також прийняття рішень щодо застосування державних регуляторів.

Встановлення взаємозв'язків між певними параметрами й взаємообумовленими компонентами складових механізму ДРВСЕР сприяє забезпеченню більш ефективної адаптації до змін зовнішнього й внутрішнього середовища завдяки впорядкуванню механізму регулювання та підвищенню точності оцінки факторів впливу на процес внаслідок зняття обмежень або послаблення їх дії при визначенні критеріїв вибору регуляторів. До ключового завдання побудови інтегрованого механізму державного регулювання

взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку слід віднести забезпечення оптимального співвідношення між розглянутими змінними, модифікація й удосконалення пропорції між якими сприятиме створенню великої розмаїтості станів і варіантів формування системи для досягнення поставленої мети.

В контексті проблем, що розглядаються, перспективними для подальшого дослідження залишаються питання щодо формування концепції державного регулювання взаємовідносин суб'єктів електроенергетичного ринку на основі використання організаційно-методичного інструментарію, теорії інституцій та інституціональної парадигми у галузі державного регулювання відносин між суб'єктами енергоринку, розробленого механізму ДРВСЕР з метою виявлення й систематизації перешкод цього процесу та наукового обґрунтування шляхів вирішення існуючих проблем, підвищення ступеня адаптованості в умовах мінливості й невизначеності оточуючого середовища, що дозволить забезпечити ефективне впровадження комплексу регулюючих заходів.

Література:

1. Бакуменко, В. Методологія державного управління: проблеми становлення та подальшого розвитку / В. Бакуменко, В. Князєв, Ю. Сурмін // Вісн. УАДУ. — 2003. — № 2. — С. 18.

Дідківська, Л. І. Державне регулювання економіки [Текст]: [Навч. посібник]: / Л. І. Дідківська, Л. С. Головка. — К.: Знання-Прес, 2000. — 209 с.

Комяков, О. М. Державне регулювання перехідної економіки: Автореф. дис... — канд. екон. наук. — К., 2000. — 19 с.

4. Шахмалов, Ф. Теория государственного управления [Текст] / Ф. Шахмалов. — М.: ЗАО «Изд-во «Экономика», 2002. — 638 с.

5. Корецький, М. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці [Текст]: [Монографія] / М. Х. Корецький. — К.: Вид-во УАДУ, 2002. — 260 с.

6. Латинін, М. А. Теоретичні підходи щодо визначення механізму державного регулювання розвитку аграрного сектору економіки України [Електронний ресурс]

/ М. А. Латинін // Галузеве управління. — Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05lmaseu.pdf>. — Назва з титул.

7. Бараннік, В. О. Стратегія та практика управління паливно-енергетичним комплексом. Досвід України [Електронний ресурс] / В. О. Бараннік, М. Г. Земляний. — Режим доступу: <http://www.db.niss.gov.ua/docs/energy/58.htm>. — Назва з титул. екрану.

8. Єрмілов, С. Ф. Державна політика енергоефективності в українському та європейському контексті [Електронний ресурс] / С. Ф. Єрмілов. — Режим доступу: http://www.esco-ecosys.narod.ru/2011_2/art044.pdf. — Назва з титул. екрану.

9. Праховник, А.В. Формування інформаційного забезпечення розрахунків за електричну енергію в умовах запровадження перспективних моделей енергоринку України [Текст] / А. В. Праховник, О. В. Коцар // Енергетика та електрифікація. — 2009. — № 3. — С. 40-51.

10. Слупський, Б. Стан реформування електроенергетики в державах СНД після переходу на ринкові умови господарювання [Текст] / Б. Слупський // Управління сучасним містом. — 2007. — № 1-12 (25-28). — С. 89-98.